

Література

1. Маркс К. Сочинения / Карл Маркс, Фридрих Энгельс. – 2-е издание. – М.: Издательство политической литературы, 1962. – Т. 26. – Ч.1. – 1962. – 509 с.
2. Веретельник Л. К. Систематизация договоров в гражданском праве: автореф. дис. ... кандидата юридических наук : 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право / Ламара Котеевна Веретельник. – Харьков, 2007. – 19 с.
3. Резнікова В. В. Правове регулювання посередництва у сфері господарювання (теоретичні аспекти). Монографія / В. В. Резнікова. – Х, 2010. – С. 155–163.
4. Гриняк А. Б. Договірне регулювання підрядних відносин у підприємницькій діяльності / А. Б. Гриняк. // Розробка механізму правового регулювання договірних відносин у підприємницькій діяльності / За ред. академіка В. В. Луця. – К.: НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2009. – С. 210–225.
5. Телестакова А. А. Услуги и договор о предоставлении услуг в Советском гражданском праве // Европейские перспективы. – 2010. – № 2. – С. 86–89.

УДК 347.961 (043.2)

Омельченко Г. В., асистент,
Юркевич А. Ю., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ІНСТИТУТ НОТАРІАТУ В МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

У юридичній літературі традиційно здійснюється розмежування понять «охорона прав» і «захист прав». Правова охорона цивільних прав представляє собою сукупність приписів, які закріплені в законодавстві, і забезпечують міру дозволеної поведінки суб'єктів. Поняття «охорона права» у порівнянні із «захистом права» є більш широким, тому що воно пов'язане із застосуванням не тільки регулятивних за змістом норм, але й охоронних, тоді як захист – тільки охоронних. Так, М. Свідерська відзначає, що у літературі під охороною розуміють засоби, які застосовуються до порушення прав і обов'язків, а під захистом – засоби, які застосовуються після правопорушення з метою відновлення порушеного права [1, с. 123].

Поряд із цим слід зазначити, що дискусійним у юридичній літературі є питання щодо права на захист. Так, на думку одних авторів, зокрема В. П. Грибанова, право на захист – це самостійне суб'єктивне право, яке з'являється у особи лише в момент порушення і оспорювання прав особи [2, с. 267].

Інші вважають, що право на захист потрібно розглядати як елемент, невід'ємну ознаку самого суб'єктивного права [2, с. 106]. Ми вважаємо, що більш

вірною останню позицію, проте у будь-якому випадку право на захист є похідним від основного суб'єктивного права і не може існувати без останнього.

Захист суб'єктивних цивільних прав може здійснюватися у двох основних формах: судовій та позасудовій. Поряд з тим, у науковій літературі викладено безліч думок щодо поняття і кваліфікації форм захисту цивільних прав та інтересів. Так, О. А. Красавчиков вважає, що форми захисту слід розмежовувати з урахуванням специфіки об'єкта і характеру захисту права. При цьому він виділяє такі форми захисту, як визнання права; відновлення становища, яке існувало до порушення права, і припинення дій, які його порушують; присудження до виконання в натурі; припинення або зміна правовідносин; стягнення з особи, яка порушила право, завданих збитків. Досить широкий розкид міркувань з цього питання обумовлений, перш за все, тим, що в основі розмежування та класифікації форм захисту дослідники застосовують неоднакові критерії [3].

Як вже було відзначено вище, захист цивільних прав та інтересів здійснюється судом, Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, нотаріусом або шляхом самозахисту. Нотаріат являє собою необхідну складову частину правової системи будь-якої держави, що володіє розвиненою економікою і базується на принципах правової держави та визнання громадянського суспільства. У такій державі функції, які виконуються нотаріусами, об'єктивно необхідні й затребувані, оскільки забезпечення та захист законних прав і свобод людини і громадянина є завданням не лише державних органів і посадових осіб, але й всіх інститутів суспільства і держави. Метою нотаріальної діяльності є захист прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб, шляхом вчинення нотаріусами передбачених законодавчими актами нотаріальних дій від імені України.

За допомогою інституту нотаріату держава приймає превентивні заходи, що забезпечують юридичну безпеку в суспільстві, що, у свою чергу є одним із головних завдань держави і показником його спроможності [5, с. 971]. Актуальність теми дослідження обумовлена ще й тим, що на даний момент в Україні проводиться активне реформування національного законодавства в різних галузях суспільного життя, в тому числі й в галузі нотаріату, оскільки сьогодні немає такої нормативної бази нотаріальної діяльності, яка б повною мірою відповідно до європейських стандартів регулювала та розкривала всі аспекти розвитку та функціонування нотаріату.

Нотаріат є інститутом, що забезпечує охорону й захист прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб шляхом вчинення нотаріальних дій від імені держави. Нотаріальна діяльність спрямована на надання офіційної сили, вірогідності юридичним правам, фактам і доку-

ментам. Діяльність нотаріату має певну спільність з діяльністю інших органів цивільної юрисдикції. Разом з тим, нотаріальна форма охорони й захисту відрізняється від інших форм. Особливість нотаріальної форми полягає в тому, що вона, як правило, спрямована не на безпосередній захист, а на попередження порушення права і тому предмет її діяльності специфічний. На відміну від судової діяльності, предметом якої переважно є спори про право цивільне, предмет нотаріальної діяльності складають безспірні справи.

Література

1. Безсмертна Н. Виконавчий напис як один із способів захисту суб'єктивних цивільних прав / Н. Безсмертна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки, 2007. – № 74–76. – С. 123–126.
2. Грибанов В. П. Пределы осуществления и защиты гражданских прав / В. П. Грибанов. – М., 1972. – 284 с.
3. Желіховська Ю. В. Виконавчий напис як засіб захисту цивільних прав нотаріусом / Ю. В. Желіховська // Мала енциклопедія нотаріуса [Електронний ресурс] 2011. – № 5 (59). – Режим доступу: <http://www.yurradnik.com.ua/stride/men/?m=authors&aut=849&art=1866>.
4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Голос України. – 2003. – № 45–46, 47–48 (12,13 березня). – Ст. 356.
5. Шишленко В. Г. Правове регулювання та організація діяльності нотаріату в Україні / В. Г. Шишленко // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 971–975.

УДК 347.426 (043.2)

Омельченко Г. В., асистент,
Юркевич Ю. О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗАВДАНОЇ ЗЛОЧИНОМ

Цивільний кодекс України 2003 р. надав розвиток положенню ст. 56 Конституції України, відповідно до якої кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Питання відшкодування шкоди, заподіяної актами влади, в ЦК України врегульовані у трьох статтях глави 82: ст. 1173 «Відшкодування шкоди, заподіяної органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування», ст. 1174 «Відшкодування